

התנדבות היישוב לצבא הבריטי

במלחמת העולם השנייה -

הפגישה עם שארית הפליטה

YISHUV VOLUNTEERS TO THE
BRITISH ARMY IN THE
SECOND WORLD WAR -
MEETING SURVIVORS

511 ■ 4 / 1995 ■ ניסן התשנ"ה

רשות הדואר
ISRAEL POSTAL AUTHORITY
PHILATELIC SERVICE **השירות הבולאי**

רבה של מתנדבים מארץ ישראל נמצאה עם גמר הקרבות ביבשת אירופה הדווייה, כ-5000 מהם מהבריגדה. לרבים היו בני משפחה שנשארו בשעתו באירופה, והחיילים פשטו על פני אירופה כדי לחפש ולפעול.

כאן התרחש המפגש עם שארית הפליטה המפוזרת במחנות של עקורים חסרי זהות וכתובת לאן לפנות ולזן לחזור. כאן פעמה התקווה, פעמו החיים שניצלו, ושארית הפליטה התמקדה בעלייה לארץ. כאן ואז צבר ציבור זה את הכוחות הדרושים לקרב על העלייה ההמונית. נוצר לחץ למציאת פתרון, ולחצה של שארית הפליטה על ידי "האקסודוסים" שבדרך הוסיף את משקלו הסגולי לכל אותה מערכה שבסופו של דבר הביאה להחלטת האומות המאוחדות על הקמתה של מדינת היהודים. לא הייתה אפשרות להצלה משמעותית במהלך המלחמה, ואופיה המיוחד של ההצלה האפשרית היחידה הייתה זו שנתמשה עם התנדבות היישוב למלחמה.

למעשה ההתנדבות הייתה תרומה משמעותית גם להקמת צה"ל, ארגון ומלחמותיו. מאחורי הכותרת ההתנדבות לצבא הבריטי, ושיאה במפגש עם שארית הפליטה, חבויה הדרמה ההיסטורית שבה הוכרעה הכף בגורלו של העם היהודי שמצא עצמו על פרשת דרכים. הציטוט הבא מתוך מגילת העצמאות של ישראל נותן ביטוי לתפקיד ההיסטורי שמילאו המתנדבים היהודים:

"במלחמת העולם השנייה תרם היישוב העברי בארץ את מלוא חלקו למאבק האומות השוחרות חירות ושלום נגד כוחות הרשע הנאצי, ובדם חייליו ובמאמציו קנה לו את הזכות להימנות עם העמים מייסדי ברית האומות המאוחדות".

אלוף (מיל') שלמה שמייר

בגליונית הזיכרון מופיעים:

- איור שבו נראה חייל בריגדה המלמד עברית את ילדי שארית הפליטה לקראת עלייתם ארצה.
- סימלי היחידות בצבא הבריטי אליהן הצטרפו מתנדבי היישוב (מימין לשמאל):
- צנחנים, קומנדו, תותחנים, חיל הים, תחזוקה, הרגימנט הארצישראלי, חיל העזר של הנשים, חיל האוויר, רימי, שירות כללי, קשר, מודיעין, רפואה, חיל החפרים, רבנות צבאית, תובלה, משטרה צבאית, הנדסה.
- סמל הבריגדה - חי"ל - חטיבה יהודית לוחמת.

תודתנו לארכיון התצלומים של מוזיאון בית התפוצות ולארכיון לתולדות "ההגנה".

המעצב: גדיען שגיא
THE DESIGNER: G. SAGI

פרץ מלחמת העולם השנייה בשנת 1939, עת מנה היישוב פחות מחצי מיליון נפש, הוחלט על התנדבות למלחמה - חרף גזרות "הספר הלבן" שפרסמה ממשלת המנדט בעקבות המרד הערבי שהתרחש בין 1936 ל-1939 - ובו זמנית על מאבק בגזרות האמורות, שמבחינות רבות היו מכת מוות לחזון הציוני, כאילו אין מלחמה.

היישוב ביקש להקים יחידות עבריות שתצאנה לחזית, אך רשויות הצבא התנגדו וביקשו בעלי מקצוע וחילים לשמירת מתקנים. השלטון המנדטורי הבריטי לא היה מוסמך לגייס, ולצבא אפשר היה להגיע בהתנדבות בלבד. היה מאבק מתמיד בנושא מסלול הגיוס, ואפילו ניסיון לא להכיר במסודות היישוב שעסקו בסדרי ההתנדבות שהוכרוזו על ידם. על אף ההגבלות קמה תנועת התנדבות רחבת היקף.

בשלב זה של המלחמה איש לא יכול היה לדעת מי יהיה המנצח שישלוט בעולם "באלף השנים הבאות". לא היה ידוע לאן עשויים חייליו להישלח במהלך המלחמה, שבינתיים הצטרפה אליה יפן. בו זמנית ארבו ליישוב סכנות מבית מצד השכנים. מסוכן ואסור היה להשאיר את הארץ ללא בניה הצעירים, וחלק מהנוער חוייב אפוא להישאר בארץ ולטול חלק בשמירה עליה, במסגרת ההגנה העצמית של היישוב.

תנאים אלו התנדבו כ-30,000 איש ואישה לצבא הבריטי, לצי ולחיל האוויר שלו, ושרתו בכל היחידות שסמליהן מופיעים בגליונית. רבים שרתו בפלוגות ההנדסה, התובלה וחיל הרגלים; התפרסו על פני כל המזרח התיכון וצפון אפריקה (אירן, עיראק, סוריה לבנון, מצרים, לוב, אריתריאה, סומליה) ואזורים אחרים; הגיעו גם לבסיסים של דרום אפריקה ורודזיה; ובהמשך המלחמה מצאו עצמם בתוך קרבות ביוון ובכרתים, הגיעו גם לצפון צרפת ולדנקרק, חנו במלטה, נחתו באיטליה, ולחמו עד סוף המערכה.

במלחמה, שנמשכה כשש שנים, שהו שנים מכל שלשה חיילים חב זמן שירותם באזורי קרבות. ביבשה ובים שכלנו יותר מ-600 איש. חלק מחיילינו בחזית יוון טעמו טעמו של שבי בידי הגרמנים. כ-430 איש קיבלו אותות הצטיינות. ביחידות העבריות התגבשה, חרף עמדת הבריטים, זהות ומורשת עברית על שפתה, הווי ותרבות יהודיים; צמחה תחושה של ריבונות טרם המדינה, כאשר לב החיילים פועם עם המאבק בגזרות "הספר הלבן" בארץ. להתפתחות זו היה ביטוי גם בפקודת הפנימי העברי העצמאי.

רק לקראת גמר המלחמה רוכזו הגדודים וקמה בריגדה (החטיבה היהודית הלוחמת), שצויה, אומנה וכנסה על דגלה לקו הלחימה בצפון איטליה נגד יחידה גרמנית מובחרת. היה זה דגלה של ההתנדבות שזיכה אותנו בכניסה למצעד הנצחון על הצורר הנאצי כאשר הדגל הלאומי מונף בפני כל העולם שלוש שנים לפני קום המדינה.

YISHUV VOLUNTEERS TO THE BRITISH ARMY IN THE SECOND WORLD WAR - MEETING SURVIVORS

When the Second World War broke out in 1939, there were less than half a million Jews living in Eretz Israel. The Yishuv (the Jewish population in Eretz Israel) was determined to volunteer to fight in the war against the Nazis despite the harsh provisions of the White Paper, published that year by the British mandatory power, following the 1936-1939 Arab Revolt. In many ways the White Paper spelt the death sentence of the Zionist dream.

The Yishuv sought to set up Jewish fighting units, while the British military authorities were interested in recruiting skilled personnel and soldiers for guard duties. However, the British Authorities did not have the right to recruit in Eretz Israel, so the only way Jews could join the army was by volunteering. There ensued a long struggle on the issue of the recruitment and posting of volunteers. Notwithstanding all these difficulties, a large scale volunteering movement began.

At this stage of the war no one could possibly know who would win and rule the world for "the next thousand years". It was not known where our soldiers would be sent in the war, which, meanwhile, had been joined by Japan.

At the same time the Yishuv also faced dangers at home from its neighbours and the country could not be jeopardized by depleting it of all its young men, so many stayed and played their part in its defence within the framework of the Yishuv's own independent defence organization.

Nevertheless, 30,000 men and women volunteered and joined the British Army, Navy and Air Force and served in the units whose emblems appear on the souvenir sheet. They were scattered over the whole of the Middle East and North Africa (Iran, Iraq, Syria, Lebanon, Egypt, Libya, Eritrea, Somalia) as well as other places; they also reached the army bases of South Africa and Rhodesia. In the course of the war, they found themselves fighting in Greece and Crete and even reached Northern France; others were stationed in Malta, landed in Italy and fought right through to the end of the war.

Two out of every three volunteers spent most of their time in the battle zone. In the fighting on land and sea we lost more than 600 men. Some of our soldiers in Greece were taken prisoner by the Germans. Some 430 men received decorations. In the Jewish units, despite the stance of the British, there developed a strong Jewish identity, tradition and culture which expressed itself in different kinds of Jewish activities. The feeling of pre-State sovereignty among the volunteers was strengthened, together with their involvement in the struggle against the White Paper in Eretz Israel. In our units there also operated an internal, self-imposed command hierarchy.

Only towards the end of the war were the infantry battalions formed into the Jewish Brigade Group. The Jewish Brigade was equipped and trained and went into the front in Northern Italy, against an elite German Unit, and fought under its own flag. It was this flag of the volunteers that was eventually carried in the victory parade over the Nazi enemy. Ten thousand volunteers from Eretz Israel, 5,000 of whom served in the Jewish Brigade, found themselves, at the end of the war, on tormented European soil. Many had relatives who had remained in Europe, and the soldiers spread over the whole of Europe to search out the remaining Jews.

The volunteers came across the remnants of the Holocaust spread in and around the camps for displaced persons with nowhere to go and no one to turn to. This encounter created a new hope for a new beginning. The survivors put their hearts into the struggle for Aliyah and were able to accumulate the strength needed for the battle for mass immigration to Eretz Israel. A solution had to be found for their future, and the pressure created by the survivors

חותמת - ארוע להופעת הבול
SPECIAL CANCELLATION

themselves through the "Exoduses" (the ships carrying them illegally to Eretz Israel against the British naval blockade) contributed to the struggle and ultimately brought about the adoption of the UN resolution on the establishment of a Jewish State. It had not been possible to carry out any significant rescue operations in the course of the war itself, and the only real succour on a mass scale was realized through the volunteering of the Yishuv to the war.

Behind the story of Jewish volunteering from Eretz Israel to the British Army, which reached a summit when the volunteers met with the remnant of the Holocaust, lies an historic drama, in which the fate of the Jewish people, at a crossroads, was to be determined.

The following quotation from the Israel Declaration of Independence expresses one aspect of the historic role played by the Jewish volunteers.

"In the Second World War, the Jewish Community of this country contributed its full share to the struggle of the freedom-and peace-loving nations against the forces of Nazi wickedness and, by the blood of its soldiers, and its war effort, gained the right to be reckoned among the peoples who founded the United Nations".

Gen. (Rtd.) Shlomo Shamir

The picture on the Souvenir Sheet shows a soldier from the Jewish Brigade teaching Hebrew to children who had survived the Holocaust, in preparation to their immigration to Eretz Israel.

The names of the units whose emblems appear on the souvenir sheets (from right to left): Paratroop Corps, Commandos, R.A. (Royal Artillery), R.N. (Royal Navy), R.O.C. (Royal Ordnance Corps), Eretz Israel Regiment, A.T.S. (Auxiliary Territorial Service), R.A.F. (Royal Air Force), R.E.M.E. (Royal Electric and Mechanical Engineers), G.S.C. (General Service Corps), R.S.C. (Royal Signals Corps), Military Intelligence, R.A.M.C. (Royal Army Medical Corps), Pioneer Corps, The Army Chaplaincy, R.A.S.C. (Royal Army Service Corps), M.P. (Military Police), R.E. (Royal Engineers). At the bottom appears the emblem of the Jewish Brigade Group.

YISHUV VOLUNTEERS TO THE BRITISH ARMY IN THE SECOND WORLD WAR - MEETING SURVIVORS
Issue: April 1995

Designer: G. Sagi
Souvenir Sheet of 1 stamp
Stamp size: 51.4 mm x 40 mm
Printers: Government Printers
Method of printing: Offset

VOLONTAIRES A L'ARMÉE BRITANNIQUE DURANT LA DEUXIÈME GUERRE MONDIALE - RENCONTRE AVEC LES SURVIVANTS
Emission: Avril 1995

Dessinateur: G. Sagi
Feuille Souvenir de 1 timbre
Format de timbre: 51.4 mm x 40 mm
Imprimerie: Presses du Gouvernement
Mode d'impression: Offset

VOLUNTARIOS A LA ARMADA BRITANICA EN LA SEGUNDA GUERRA MUNDIAL - ENCUENTRO DE SOBREVIVIENTES
Emission: Abril de 1995

Dibujante: G. Sagi
Hoja-Bloque de 1 sello
Tamaño de sello: 51.4 mm x 40 mm
Imprenta: Imprenta del Estado
Sistema de impresion: Offset

השירות הבולאי - טל. 03-5123933
שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021
Philatelic Service - Tel. (972)-03-5123933
12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel-Aviv-Yafo